

Posamezna številka v Ljubljani in Trstu 4 vin.

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. zjutraj, ob ponedeljkah ob 5. zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1—, z dostavljenjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18—, polletno K 9—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28—, Telefon številka 118.

JUTRO

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Izven Ljubljane in Trsta 6 vin.

Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmičnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znakmo. Telefon številka 118.

Škodljivci narodne šole.

Odkar so zagospodarili klerikalci na Kranjskem sistematično uničujejo slovensko narodno šolstvo, z vso verno pa negujejo nemško in samostansko šolstvo. Nemška gimnazija v Ljubljani, nemški deželni šolski nadzornik, nemški uradni jezik v šolskih korporacijah, ki ga vzdržuje klerikalna večina v deželnem šolskem svetu nam to potrjuje. Tekom zadnjega časa je dobil tudi Huthov zavod pravico javnosti za nemško žensko učiteljico kakor tudi Uršulinski samostan. Da se klerikalci ne zamerijo Nemcem, ne rešijo realnega zakona in trpe, da še danes nimamo v Ljubljani slovenske realke!

Slovenskemu meščanskemu šolstvu so prizadeli naši klerikalci smrtni udarec. Naši narodni nasprotniki v tem oziru napredujejo — mi umiramo!

Katero šolstvo pa pravzaprav procvita pri nas. To so samostanski zavodi, v katere nosi naše ljudstvo, naš narod svoj denar, da se rede nune, frančiškani in jezuitje.

Škofovi zavodi, nunske šole, salezijanske šole, „Marijanum“, to je bisersko šolstvo, za katerega skrbi klerikalizem.

Da samostanske šole ne odgovarjajo potrebam časa, da se v njih otroci ničesar pametnega ne nauče, to je itak znano. A to, kar počenjajo klerikalci s šolsko mladino v ljubljanskih samostanskih šolah, to presega že vse meje!

Poglejmo si en tak zavod natančneje! V „Marijanišče“ pripeljejo vsak mesec iz „Katoliške bukvarne“ polne zavojice potiskanega papirja. Pozvani so otroci IV. in V. razreda, da ta papir lepo zvijejo, da uredi vsak zvezek po straneh, da prilpejo posamezne tiskovne pole in nalepijo nanje tudi ovojno stran mesečnika. Potem morajo otroci nalepiti znamke in naslove, ter napraviti ovojne liste. Nato uredi liste po poštah in jih pripravijo za ekspedit. Tako ekspedirajo šolski otroci mesec za mesecem „Dom in Svet“, „Vrtec“ in „Angeljčka“.

Šola v „Marijanišču“ je knjigovodnica! Solari v „Marijanišču“ so nekaki uslužbenci „Katoliške tiskarne“ in „Katoliške bukvarne“. Radi bi le vedeli je li ima zavod „Marijanišče“ obrtno dovoljenje, da opravlja knjigovodsko obrt?

Klerikalni poslanci, ki nimajo za javno ljubljansko šolstvo niti vinarja, ki škodujejo javnemu mestnemu šolstvu na vseh krajih, kjer le morejo, ljudje, ki za mestni deklinski licej nimajo niti vinarja, oni so kar razsipali deželni denar, ki so ga vplačali tudi mestni davkoplačevalci, za klerikalne zasebne zavode samo zato da si razne nune delajo na njih denar in si prizidevajo močnejše palače. Da ti zavodi, ki bi imeli služiti šoli in pouku, podpirajo z zlorabo šolske mladine — njih falične zavode!

In kaj počno z deželnim šolstvom? Njih političko zlorabo šole nam izpričuje dejstvo, da so po deželi po šo-

lah prirejali političke volivne shode. Njih gnusoba nam pa izpričuje terorizem in presekulja nad slovenskim naprednim učiteljstvom. In tak pritisk čaka vse uradništvo, kakor hitro zavlađa klerikalni teror na vsej črti!

Če bi klerikalci z Nemci zavladali v Ljubljani, tedaj bi mesto sedanjega slovenskega šolstva ustanovili skoz in skoz nemško šolstvo in bi pozvali v Ljubljano še več jezuitov, da bi pospeševali to delo.

Samemu dr. Sušteršiču ni zadoščalo ljubljansko šolstvo! Poslal je svojega sina v popolnoma nemški zavod na Dolenje Avstrijsko; dal ga je jezuitom v šolo, da se bode dal njega značaj še bolj šibiti — kakor značaj očeta; dal ga je jezuitom v tujino v šolo, da bode še bolj rimski — nego je to oče; dal ga je jezuitom v popolnoma nemško šolo, da bode še bolj nenaroden, brezdomovinski in janičarski — nego je to njegov oče!

Parola klerikalcev je, razviti v Ljubljani nemško in zasebno samostansko šolstvo in povzdigniti ga z denarjem deželnih in občinskih davkoplačev.

Ljudstvo pa zahteva javnih in ne zasebnih šol, ki bodo dostojne in odprte vsakomur, da se bodo tudi otroci revnejših staršev lahko po zmognosti izobraževali.

Zato pa bo ljubljansko občinstvo pri bodočih občinskih volitvah kakor en mož šlo v boj proti klerikalcem in z glasovnico v roki dokazalo, da ne mara rimskih hlapcev in da ne mara več v Ljubljani protidomovinskih šol!

Splošni pregled.

Manifestacije za drugo češko univerzo so se vršile v nedeljo v 20 čeških mestih. Češki listi z velikim navdušenjem pišejo o manifestacijskih shodih, ki so bili po vseh mestih množično obiskani. V tem se je pokazalo, da se češko ljudstvo pred vsem pa češko meščanstvo zaveda velike važnosti ki jo ima zanje druga češka univerza v Brnu. Na vseh shodih se je sprejela enaka resolucija v katerih se utemeljuje opravičena zahteva po drugi češki univerzi. Zahteva po drugi češki univerzi datira iz l. 1848. L. 1871. se je ta zahteva ponovila in je bila priznana v proračunski debati l. 1890 in l. 1896 tudi od naučnega ministra Gautscha. Leta 1908. je drž. zbor pozval vlado, da izpolni svojo obljubo in da stori vse potrebne korake za ustanovitve druge češke univerze v Brnu. Tode poziv je ostal brez uspeha. Resolucija pravi dalje: Češki narod je gospodarsko in kulturno tako silen in zavzema v tej državi tako stališče, da je opravičena njegova zahteva po drugi češki univerzi posebno z ozirom na to, da je v tej državi 5 nemških univerz tako da pride ena univerza na 1.8 milijonov Nemcev, dočim pride na 6 milijonov Čehov le ena univerza, dasi bi

po številu in pomegu morali imeti tri. Da zahtevajo Čehi univerzo v Brnu utemeljujejo s tem, da tvorijo tri četrtine prebivalstva v Moravi Čehi in da je Brno kot glavno mesto dežele edino primerno za vseučiliško mesto posebno ko sta tam tudi dve tehnični visoki šoli. Resolucija se konča z besedami: Mi se obračamo na vlado, ki je univerzo obljubila, na parlament, ki jo je priznal in protestiramo proti temu, da se zavlačuje ustanovitve univerze ki je bila obljubljena in priznana kot upravičena in potrebna. Torej tudi Čehi gredo z vso odločnostjo v boj za svojo univerzo, enako Italijani, le mi smo se zadovoljili z resolucijami.

Turčija kupuje vojne ladje pri severnem nemškem Lloydju. Pred kratkim je kupila Turčija dvojce novih ladij, in sedaj je kupila zopet parnik, „Heidelberg“. Ker množi Rusija svoje brodovje v Črnem morju in Italija v sredozemskem, je naravno, da tudi Turčija pri svoji nemški prijateljici kupuje nove ladje.

Francija pomnoži svoje čete v Casablanci. General Monnier, ki je prišel te dni s svojimi poročili o položaju v Casablanci, je zahteval od vlade novih pomožnih čet za tamošnje posadko. Listi poročajo, da bo vlada iz važnih vzrokov pomnožila čete.

Azijska železnica. Temps poroča, da Rusija nima nič proti temu, ako Turčija francoski vladi dovolji, da zgradi železnico čez Samsun-Sivas. Nasprotno pa bi Rusija nikakor ne dovolila smeri od perzijski meji, ker bi bili s tem tangirani njeni interesi.

Rusija in Kitajska. Rusija piše o raznih prestopkih, ki si jih je dovolila kitajska vlada nasproti petrograjski pogodbi iz l. 1881. Posebno je kitajska vlada kršila princip administrativne eksteritorialitete, ki so jo priznale tudi druge veljavsti. List pravi, da ima kitajska vlada gotovo zahrbtno namene in da ne priznava ruskih pravic v celem obsegu ter se pripravila, da bi izrabila rusko zaupnost posebno sedaj, ker l. 1911. stopi pogodba iz veljave. Ako bi se kitajska vlada ne ozirala na ruski protest, bo morala ruska vlada najti primerna sredstva, da si zavaruje svoje pravice na Vstoku.

Novo vrenje v Perziji. Iz mesta Atara prihajajo poročila o perzijskih nemirih v ardebiškem okrožju; posebno rod Gjalisev se zbira na boj proti tujcem. Ruska vlada je odposlala v Ardebil ekspedicijo, ki mora z najodločnejšo silo zatreti vsako gibanje.

Konec ameriške revolucije. Kakor poročajo telegrafi iz Amerike, sta general Chapucet, vodja ustašev, ki so bili zasedli Guanaminth in general Mihael Codio, ki je vodil ustaše proti Fort Liberté, bila ujeta od vladnih čet in sta bila na mestu ustreljena. S tem se smatra revolucija za končano.

Vprašanje o Žižkovih ostankih še ni rešeno. Kakor smo poročali, je prof. Matiegka priznal lobanjo in kosti,

ki so se našle v časlavski cerkvi za prave posmrtné ostanke po češkem vojskovodji Žižki. Toda komisija čeških profesorjev medicincev je izrekla svoje mnenje v tem smislu, da po tako dolgi dobi ni mogoče določiti, ali so to možke ali ženske kosti, enako ne o tem, ali je bil oni v življenju slep na eno oko ali ne. Tudi glede rane na lobanji se ne da odločno reči, od kod je. Tako bo ostalo vprašanje nerešeno.

Rothschildov testament. Kakor smo poročali, je umrl pretekli teden milijonar baron Albert Rothschild. Bil je iz rodovine milijonarjev Rothschildov. V svojem testamentu si je želel Rothschild prav priprost pogreb po navadnem židovskem obredu. Izrecno je želel ležati v grobu poleg svoje pokojne žene. Ustanove in volila, ki jih je določil v oporoki znašajo 12 milijonov kron. V zadnjih 25 letih sta izdala oba Rothschilda Nataniel in Albert za javne dobrodelne namene okoli 38 milijonov kron. Baron Albert Rothschild je baje v življenju večkrat izrazil željo, da se ta svota pomnoži na 50 milijonov. Večina ustanov je za hiralnice in bolnišnice. V oporoki ni omenjenih mnogih daril, ker je baron Rothschild želel, da pridejo darila nezmanjšana v one roke, kamor jih je določil.

Azijska kuga. Strah je obšel Evropo ko so prišle prve vesti, da je kuga prestopila ruska mejo in se je napotila proti Evropi. Tako je že v galskem mestu Tarnovu bila interpelacija v obč. svetu zaradi nevarnosti pred kugo, ker je v Tarnovu fabrika za lase in ima velik dovoz las s Kitajskega. Občinski svet je sklenil storiti vse, da se pravočasno zavaruje pred nevarnostjo. V astrahanski guberniji je bilo že nad 30 slučajev kuge. Kuga se je razširila tudi že v Vladivostoku, promet med Harbinom in Vladivostokom je ustavljen. Japonci in Čunguzi ropajo po zapuščenih krajih. Značilno je, da se kuga japonskih zdravnikov ne prime tudi ko se predno izpostavljajo nevarnosti. Ašena v Sibiriji je popolnoma izumrla, Amurski okraj je ukazal guverner z vojaštvom zastražiti. Vlaki več ne prevažajo Kitajcev in so pod strogim nadzorstvom.

Srbski kralj v Ljubljani.

Točno ob 7. uri in 25 minut je prispel sinoči na ljubljansko južno postajo srbski dvorni vlak, s katerim se pelje srbski kralj Peter s svojim spremstvom v Rim. Na postaji je stal vlak 5 minut, dokler so menjali lokomotivo. Kralj je bil s svojim spremstvom v jedilnem vagonu pri večerji in se ni nič pokazal, posebno ker je že naveda taka, da se vladarji, kadar potujejo čez tujo državo — izvemši ako velja njihov poset ravno vladarju dotične države — ne pokazujejo niti pri oknu, kamo-li, da bi izstopali iz vlaka.

Sicer pa, kaj bi videl kralj Peter na ljubljanski postaji? Johanna Lauterja in

četo detektivov,

ki so prišli na postajo za to, da bi poskrbeli za osebno varnost kraljevo, a faktično jih je poslala vlada na postajo za to, da so zaprli vse dohode na peron in razganjali one, ki so našli na kakršniboli način vseeno dohod na peron; celo železničarji — izvemši one, ki so bili ravno v službi — so morali zapustiti peron.

Za življenje kralja Petra se vlada gotovo ni bala, ker to ni bilo v slovenski Ljubljani v nobeni nevarnosti, pač pa se je bala tega, da bi srbski kralj ne bi slišal v Ljubljani kakih živio-klicev.

Pa jih je vender slišal, ker slovenska Ljubljana je hotela pokazati vlaparju bratskega srbskega naroda, da se ne vozi po tujih tleh, nego po slovenski zemlji in ako je naša premodra vlada mislila, da bo preprečila s svojimi detektivi izražanje naših simpatij bratskemu srbskemu narodu, ki je bil tukaj zastopan v osebi samega kralja, se je močno motila. Peron je bil sicer zaprt in na njem je vladal popoln mir, ali ko se je srbski dvorni vlak začel pomikati in je prispel do železničnega prehoda na Dunajski cesti

so zadoneli iz več tisoč grl živio-klici,

ki so jih slišali v dvornem vlaku, kralj Peter je vstal in mahnil z roko v odzdrav. In to se je ponovilo tudi pri železniškem prehodu na Marije Terezije cesti, kakor tudi pri „Narodnem domu“.

Vse one ogromne ljudske množice, vsi oni tisoči, ki na peronu niti stati ne bi mogli, tudi ko bi jih detektivi pustili na peron, so se postavili ob železniški progi od prehoda na Dunajski cesti do „Narodnega Doma“ in so pozdravili srbskega kralja tako, kot je to odgovarjalo njihovem razpoloženju. Četudi bodo mislili na vladi, da so to simptomi „velezidajniškega“ gibanja na Slovenskem.

Ko so se te ogromne množice vračale v mesto, je bila cela Dunajska cesta od železniškega prehoda do glavne pošte vsa črna in ko je neki Nemec, ki je stal pred pošto, to videl, je rekel, da je to

mobilizacija veleizdajnikov.

No, ako bodo na vladi smatrali za veleizdajnika vsakega onega, ki je pozdravil srbskega kralja povodom njegovega potovanja čez Ljubljano, bo — preveč dela ...

DNEVNE VESTI.

„Slovenec“ imamo sporočiti na njegovo včerajšnjo notico o „Jutru“ samo naslednje: Za „Jutrom“ ne stoji nihče in naših „primanjkljajev“ ne plačuje nihče, ker se je „Jutro“ v kratkem času svojega obstoja tako razvilo, krog njegovih čitateljev je po-

LISTEK.

MICHEL ZÉVACO:

Most vzdihljajev.

Roman iz starih Benetke.

Poleg tega je nosil v sebi naravno moč, ki je bila dovolj velika, da je mogel z njo premagovati preteči mu telesni propad. Gibaje se v svoji ječi brez preneha, si je ohranil gibčnost in moč, ki je le še naraščala od njegovih muk. In prvi pojav je rodil drugega: Rolandovi čuti, ki bi bili morali zamirati, so se, nasprotno, napenjali do skrajnosti; njegov vid je postal tako oster, da je razločeval vsak najmanjši predmet v globoki temi svojega zapora; polagoma je začel zaznavati tudi zunanji šum, in pogostoma je slišal od zunaj pesem barkarolov, oslabljeno kakor odmev od onkraj groba.

Tako je mogel natanko dognati lego svoje ječe.

Nekega dne, ko je stopal kroginkrog po temnici, s tistim prožnim in brzim korakom, ki ga ima tiger v kletki zverinjaka, je njegova noga zadela v kotu ob lončene čepinje. Zdajci se je spomnil, da je v enem svojih prvih gnevih napadov prevrnil in razbil vrč za vodo. Ječar mu ga je bil nadomestil z novim, a ni pospravil čepinj.

Čepinja, na katero je stopil Roland, mu je ranila nogo. Praznični šolnji, ki jih je imel na nogah, ko so ga zaprli, so bili že zdavnaj razpadli. Njegova obleka je visela v cunjah. In brez očeje, ki mu jo je bil podaril ječar iz usmiljenja, bi bil gotovo že umrl od mraza.

Ko je torej Roland začutil rano na nogi, je sedel na svojo posteljo ter si jel brisati kri s koncem svoje očeje. Med tem opravilom pa je nenadoma začel glas oddaljene pesmi. Jel je poslušati z zadivljenjo vznemirjenostjo, ki ga je obhajala vselej, kadarkoli je prodril kak šum iz zunanjega sveta do njegovih ušes.

Bila je pesem barkarolov. Kajti Benetke, ki se nahajajo dandanašnji v tako popolnem propadu, da jim pravijo mesto molčanja, so bile tiste dni mesto

zaljubljenih pesmi. Iz ust današnjih gondolirjev slišiš samo „Ah!“ in „Eh!“ ob ovinkih kanalov — vriščeče klice, s katerimi opozarjajo drug drugega nase; barkaroli davnih dni pa so ubirali udarce svojih vesel po pesmi, po serenadi, ki so jo njihovi potniki pogostoma spremljali na mandolini ali na gitari.

Eno tistih pesmi je slišal Roland.

Pelo jo je več glasov — ki jih je dobro razločil.

Gondola, ki je nosila te pevke, je vozila očividno tesno ob zidovju ječe proti Mostu Vzdihljajev. Roland je strasno poslušal. Ihtenje je napolnjalo njegove prsi. Njegove roke so se iztezale v mrak. Spoznal je bil ta navep, ki je prihajal s svojimi mladimi, zaljubljenimi glasovi noter v njegovo temnico! Tudi besede je spoznal! On sam jih je bil zložil Leonori v čast! ... In v Benetkah, kjer se je Rolandova balada razširila med ljudstvom, so še vedno prepevali ljubezensko himno nesrečnika, pokopanega za živih dni ...

Obupen krik mu je planil iz ust.

In morda je zavnel ta obupni krik tja ven do pevk, zakaj njegov glasovi so mahoma umolknil.

— Oh! je zaškripal Roland, ko sem prost pod zvezdnim nebom prepeval te stihe, ki mi jih je narekovala ljubezen, komu bi bil takrat verjel, da bodo nekega dne gorje za moje uho, kakor mrtvaška pesem ... Vse živi tam zunaj, vse se giblje, vse poje, solnce vstaja in sveti ljudem, samo jaz, samo jaz umiram v svojem grobu počasne smrti ... In ona! Ona! ... Kako more trpeti, ako ji ta zaljubljena pesem obuja spomin o najini na vekomaj pogubljeni sreči! ...

Začel je dirjati po ječi, in nič več ni čutil bolečine v ranjeni nogi.

— Oh! Uiti! ... Uiti iz tega pekla! ...

Od teh, stoinkrat ponavljanih besed je razbijalo njegovo srce kakor besno in je vrela njegova misel kakor blazna.

Misel o begu se je bila prvič oglasila v njegovem umu! ...

Uiti!

Prizdigniti kamenite plošče, pod katerimi so ga bili pokopali, pod katere zapečatili njegovo življenje, ter se zopet pokazati tam gori, živ med živimi ljudmi!

Kakšne sanje! ...

Roland je bil od njih izprva kakor pijan.

Nemogočnost bega je bila tako očividna, da je moral napeti vso nadčloveško moč svojih možganov, da se ni že naprej prestrašil tega blaznega podjetja.

Uiti! ...

Toda kako?

Bil je trideset čevljev pod zemljo; zidovje bilo strašno debelo, vrata hrastova ter prekinjena okovana z železjem; in za temi vrati so bedeli ječarji noč in dan.

Roland se je na svoji postelji zadihaval od strahovitega napora svoje domišljije.

Naenkrat pa ga je ranjena noga zaskelala huje nego prej. In še tisti hip je zakričal od novega veselja. Planil je k vrčevim čepinjam, otipal jih s tresočimi rokami, pobral jih ter jih po vrsti znosil na svojo posteljo. Nato se je ihtel vrgel na te čepinje ter jih pokril s svojimi prsi kakor najdragocenejši zaklad!

Kajti te čepinje, nekatere koničaste kakor bodala, druge ostre kakor noži, so bile orodje zaželjenega osvobodjenja! ...

—

Roland se ni spravljal takoj na svoje delo.

Prej je moral polagoma navaditi svojega duha na možnost bega, kajti odkar mu je bila vznikla ta misel, je prihajalo utripanje njegovega srca tako silno, da je mislil, da mu mora počiti.

Začuden vsled njegovega molčanja, ga je ječar nekega dne zaklical izza vrat.

Jetnik je vztrepetal od groze. Vstal je in planil proti vratom, in zazdelo se je, da ga je pograbila še hujska besnost nego prejšnje krati. In ječar je odšel.

Odslej je Roland vselej pričel rjoveti, kolikokrat je slišal, da se bližajo koraki: zakaj, zdaj ni smel nihče več stopiti v njegovo ječo!

Tri mesece je iskal Roland smer, ki bi ji moral slediti, ter si sestavljal načrte; polagoma se mu je posrečilo, natanko določiti mesto, ki ga je zavzemala njegova temnica.

Načrt, ki ga je naposled odobrili, je bil prav tako preprost kakor orjaški: zid je bil proti kanalu dovolj debel, da se je dal po njegovi sredi izgrebsti notranji rov.

(Dalje.)

stal tako velik — večji kot krog čitatelj. „Slovenca“ ki izhaja že 39. leto — da se lahko plačujejo vsi tekoči izdatki. Med nami in „Učiteljsko tiskarno“ obstoja samo čisto poslovna zveza: tiskarna tiska list za denar, kakor bi ga tiskala vsaka druga tiskarna, a na smer „Jutra“ ima „Učiteljska tiskarna“ ravno toliko vpliva kot — gg. iz „Slovenčevega“ uredništva, t. j. čisto nobenega, ker smer določa „Jutra“ njegov lastnik in glavni urednik.

Šuklje še vedno nori in včeraj se je razvil med njim in med nekim mestnim policijskim stražnikom, ki ga je pozdravil, naslednji dialog: Šuklje: „Vi me torej poznate?“ — Stražnik: „Poznam.“ Šuklje: „In kaj bi storili, ko bi me ne poznali in bi jaz zahteval, da mi salutirate?“ — Stražnik: „Odvedel bi vas na stražnico.“ — Šuklje: „Čisto prav, bi me potem vsaj vsi stražniki poznali.“ — Je res častihlepen ta naš napol zblazneli deželni glavar in hoče na vsak način, da bi mu policijski stražniki salutirali! Taki so klerikalci, in ko bi oni dobili večino v občinskem svetu, bi morali policijski stražniki salutirati že od daleč tudi Štefetu in — Boltatumu Petetu s Kudeluga!

Obrtniki in klerikalci. Vrabci že žvižgajo po strehah, da bi klerikalci najraje vse obrtnike uničili in sami vso obrt in kramarijo uganjali. Ljubljanskih obrtnikov ni nikdo tako kratkoviden, da bi ne videl v njihovem dobrikanju le sladke pasti. Sicer so pa obrtniki itak skoraj vsi naprednjaki in le par podlih kupljenih duš štejejo klerikalci za svoje. Klerikalni obrtniki so najslabši delavci, nesolidni ljudje, ki jim je le dobiček na mislih. Znaa je podmolniška afera, kjer se je hotel klerikalni tesarski mojster Pust na deželne stroške okoristiti. Za 15 tisoč je že „pod roko“ kupil od deželnega odbora gozd, katerega je pozneje bila prisiljena prodati dežela za 40 tisoč. Klerikalni koritar je hotel napraviti kar v roke 25 tisoč profita. Taki koritarji so vsi drugi klerikalni obrtniki, nesramni špekulantje so, brezvestni ujedavci!

Klerikalci spravili Hudnikovo posojilnico v konkurz. Kakor je bilo pričakovati, tako se je zgodilo. Želja klerikalcev, da pride Hudnikova posojilnica v konkurz, se je izpolnila. Opravičeno je mnenje, da so klerikalci konkurz naravnost pripravili, da bi z njim pred volitvami delali zase reklamo. Dr. Lampe in deželni odbor odbor je skozi leta govoril, da bo kupil Pavšerjeve vodne sile. Na te obljube in zagotovila je Hudnikova posojilnica dala Pavšerju toliko kredita, da je danes dolžan 996 tisoč kron. Sedaj pred volitvami pa so naenkrat vodne sile Pavšerjeve prišle od veljavo, Glavna posojilnica pa v konkurz. Nemškutarski dr. Hudnik, ki se je podpisal celo: Hudnik! in ki je vedno imel kupčije in prijateljske zveze z najodličnejšimi klerikalci, Pavšerjem, Bradaško, Pustom in drugimi, je drugi krivec poloma. Največji krivec pa sedi tudi danes med klerikalnimi veljaki in ta je revizor Jošt, ki je vedno „Glavno“ hvalil in dobro popisaval za to, da je vzel masne provizije. Tako so klerikalne pijavke mučile sicer lep zavod. Klerikalcem že še tako povemo, da jih bodo premišljevali v prostorih za Justičnim trgov!

Glavna posojilnica v Ljubljani v konkurzu! Pojasnilo. Na občnem zboru „Glavne posojilnice“, dne 8. januarja t. l. se je izvolil likv. odbor,

da doseže stanje njenih terjatev in dolgov. Odbor je v rednih sejah reševal tekoče zadeve zadruga, ugotovil, po možnosti zavaroval in tudi izterjal mnogo terjatev in plačeval take nujne stroške, katerim bi se tudi v konkurzu ne moglo izogniti, da se preprečijo izvršbe. Odbor se je obrnil do vseh upnikov in vlagateljev s prošnjo, da potpre s svojimi zahtevki in tako omogočijo mirno likvidacijo, kakor jo je sklenil občni zbor zadrugnikov. Upniki in vlagatelji, zlasti denarni zavodi, kateri imajo večje vloge pri Glavni posojilnici, so s trezno potrpežljivostjo podpirali odbor v njegovem prizadevanju urediti mirnim potom žalostne razmere posojilnice. Odbor je dosegel precejšnje uspehe, preprečil izvršbo dunajskih hiš dr. Hudnika in izvršbe proti posojilnici ter izterjal mnogo dolgov. Dolžniki so do sedaj vplačali pri posojilnici nad 51.000 K, direktno upnikom, katerim so bili solidarno vezani, pa 94.000 kron, skupaj nad 145.000 kron. Na posredovanje odbora je mnogo zadrugnikov, kateri reprezentujejo 6730 kron deležnega kapitala ali 1346 deležev po 5 kron, podpisalo obvezne izjave, da prispevajo za garancijski fond na delež po 1000 kron, odnosno toliko, kar jih zadene po zakonu in zadrugnih pravilih. Ako bi bili vsi prispevki, ki znašajo 1,346.000 kron izterljivi, bi bila asanacija zadruga lahka stvar. Ves deležni kapital znaša 16.145 kron, to je 3229 deležev po 5 kron. Ako bi bili vsi člani solventni, bi se prispevki za neizterljive terjatve izdatno znižali. Kritični položaj posojilnice poostrejuje dejstvo, da so nekateri člani pridobili toliko deležev, da jim bode nemogoče zadostiti obveznostim. Za garancijski fond se je do sedaj vplačalo 165.534 kron. Največje težave dela obvezanecem to, da so vsled članstva pri Glavni posojilnici izgubili kredit pri drugih denarnih zavodih. Vsa plačila znašajo tedaj okroglo 311.000 K. Odbor je sestavil natančno bilanco ter se v dolgotrajnih sejah posvetoval o izterljivosti zadrugnih terjatev. Dvomljive terjatve je določil na 1.715.350 kron, pokritje pa znaša 525.488 K, tako, da je nepokritega 1.191.862 K, ali okroglo 1.200.000 K. Pri tem računem se pa ni upoštevala terjatev pri T. P., katera znaša okoli 1 milijon in o kateri se danes še ne da zanesljivo izreči, ako in v koliki meri bode neizterljiva. Odbor je predložil bilanco in obširno spomenico ckr. deželni vladi in drugim faktorjem, od katerih sme pričakovati pomoči. Predložiti je moral bilanco tudi ckr. dež. sodišču ter živo obžaluje, da nima sredstev, da bi preprečil dragi konkurz. Upamo, da vlagatelji in upniki ne bodo ničesar izgubili in, da se tudi v konk. postopanju s člani, kateri niso ničesar zakrivali, ne bode kruto postopalo ter vrglo okoli 600 nedolžnih rodbin na cesto. V Ljubljani, dne 13. februarja 1911. Likvidacijski odbor: Fr. Višnikar l. r., dr. Ivan Oražen l. r., Ivan Mikuš l. r., lg. Firm l. r., dr. Vek. Kukovec l. r.,

Red v klerikalnih posojilnicah. Prejeli smo: V vsakem denarnem zavodu mora biti red. To je prvi pogoj. Vsi prejemki in izdatki morajo se natančno vknjiževati, in sicer vsaka najmanjša stvarca. Kako pa poslujejo klerikalne posojilnice? Načelnik posojilnice je navadno župnik ali kaplan, blagajnik pa cerkovnik. Tako je le na papirju, v resnici pa je župnik vse: načelnik, blagajnik in knjigovodja. Klerikalna posojilnica ima svoje uradne prostore seveda v župnišču, ali tu ni nobenih uradnih ur. Gospod župnik gre ponosno po vasi, kmet ga sreča

in prosi posojila. Župnik vzame denarnico iz žepa, našteje kmetu denar na cesti in ide dalje. Župnik torej nosi posojilnično blagajno s seboj. Vse to sem videl sam in kmetje so mi sami na Dolenjskem pripovedovali češ, da to morda ni prav. Vprašamo, kak red mora biti v taki klerikalni posojilnici? Kako morejo ljudje zapati posojilnici, katero ima župnik kar na svojem stanovanju?

Plemeniti Šuklje je sedaj popolnoma blamiran. Celó predvčerajšnji „Slovenec“ ga je pustil na cedilu. Pravi, da je Šuklje bil v zmoti, da je pozval na odgovor že dva policijska stražnika. Če bi tudi Šuklje v zmoti ne bil, bi bilo njegovo naziranje napačno. Policija vendar ni za parado deželnega glavarja, marveč ima drugega posla toliko, da nima prav nobenega časa brigati se za Šukljetovo karikaturu.

Zakaj se „Slovenec“ tako vznemirja radi konkurza „Hudnikove posojilnice“. Okoli 500 zadrugnikov je pri Glavni posojilnici, ki imajo deleže 5 K in ki z vsem svojim premoženjem garantirajo zato, da ne bodo vlagatelji in upniki ničesar izgubili. Vsi že dolgo vedo čisto natančno, da bo prišlo v neugodnem slučaju za vsak 5 kronski delež plačati 5—6 tisoč kron. Vseh 500 udeležencev se je že s to mislijo tako ali tako sprijaznilo in le izredna podpora jih lahko reši te velike izgube. „Slovenec“ sedaj bega vse ljudi in izrablja konkurz v agitacijo. Dosegel bo s tem seveda zelo malo. Kogar ne srbi, se tudi vsled „Slovenca“ ne bo praskal, kdor je prizadet, ve kaj ga čaka!

100 K bo zopet vlekkel v soboto tisti korar, ki bo pred sejo deželnega zbora, t. j. ob 8. uri zjutraj bral v šenklaški cerkvi mašo. Čudno! Ali potrebuje dotični duhoven tako nujno denarja, ali pa markirajo klerikalni sleparji pobožnjake, da bi imela seja večji uspeh in „žegen božji“ za to, kar bodo sklepali. Čudno je tu dvojje: Prvič, da se bere za eno samo sejo maša, in drugič, da stane ta maša 100 K — med tem ko veljajo po navadi povsod 2 do 4 K. No, za 100 K se že spleča pol ure maševati! Ali bi ne bilo bolj pošteno, da bi dežela teh 100 K obrnila v boljše namene, kot metati jih duhovnikom v žep? Klerikalcev ni drugega nič kot švindeln goljufija!

Deželno 10 milijonsko posojilo. V sobotni seji deželnega zbora krajnskega se bo razpravljalo med drugim tudi zakon glede najetja posojila 10 milijonov kron, baje za melioracijske namene. Vlada zahteva natančno formulirane postavke v kake svrhe se bo teh 10 milijonov porabilo, ker klerikalni večini deželnega zbora nič ne zaupa in ker ve, da so sleparije v klerikalni stranki doma. Da bi se pa naš zaslepljen kmet malo zbrihtal, bi bilo dobro pojasniti mu vse načrte, ki jih dr. Lampe zdaj še skriva, da bi kmetjski volilci ne izvedeli, za kaj vse se bo ta denar porabil in kaj bo kmet od tega posojila imel koristi. Da bo temu posojilu sledilo za letošnji deficit v prihodnjem zasedanju deželnega zbora tudi znatno povišanje deželnih doklad, je sklenjena reč, pojasnil jo je pa dobro in umljivo bivši poslanec Mandelj, za kar so mu volilci in drugi ljudje gotovo hvaležni.

Volilcem in volilkam šentjakobskega okraja. Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj ima razpoložene volilne imenike za prihodnje občinske volitve v Ljubljani v

danes v sredo 15. februarja v gostilni pri Bergantu na Sv. Jakobu trgu in v četrtek 16. februarja v gostilni pri Briskiju v Florijanski ulici vselej od 5. do 8. zvečer. Ker so imeniki skrajno pomanjkljivi, pozivajo se gg. volilci in volilke, da se pridejo prebrati, če in kako so vpisani v njih, da se v slučaju napačnega vpisa ali izpustitve napravijo dotične reklamacije!

Dvorski okraj. Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj priredi v četrtek, dne 16. svečana t. l. ob 8. uri zvečer v gostilniških prostorih „pri Marčanu“ na Rinski cesti št. 19 javen shod. Na shodu bode govoril g. Adolf Ribnikar o političnem položaju s posebnim ozirom na predstoječe občinske volitve. Volilci in volilke, udeležite se shoda polnoštevilno, da izveste za preteče vam lopovske klerikalne nakane. — Odbor.

Resnici na ljubo. Odgovarjam na notico, ki je izšla 6. februarja 1911. v „Slovencu“ pod naslovom: „Česko deštvo in dogodki v Krakovu“. V tej notici se med drugim nahajajo tudi sledeče besede: češ, da je zanimiva izjava, ki jo je napravil g. Krivic, ko je „izjavil, da slovenski dijaki niso stakali ob Wahrmondovi aferi radi nevarnosti svobodne znanosti, ampak, da ne bi od vlade dobili teologične fakultete v Ljubljani;“ k tem besedam pripomnim, da jaz nisem izgovoril niti teh besed, niti te in ne podobne misli. To si je dopisnik — akademik čisto enostavno zmisil in podtaknil, ali pa zlagal, kar že hočete. Dalje stoji pisano: „sedaj pa bodo šli v boj, da ne dobijo Slovenci docentov v Krakovu. Da jih bo pa Svaz češkeho studentstva v tem boju podpiral, hočejo sedaj to ukreniti, kar bo Svaz sklenil.“ Kar imam tem besedam pripomniti je, da je to brezprimerno nesramno zavijanje in potvarjanje resnice. — No pa pustimo to, recimo, da sem res govoril tako, kot stoji pisano in kaj je na to odgovoril zaveden katolik akademik Zavادل? Rekel je (približno) takole: To je sramotno beračenje pri Svazu, saj je Svazova dolžnost, da nas v tem boju podpira, njegova narodna, slovenska dolžnost, katero mora Svaz izvršiti, četudi mi sedaj z njim ne gremo. Tako približno je govoril katoliškoro narodni dijak. Iz tega čisto logično sledi, če sem jaz govoril one (seveda podtaknjene) besede, da je tedaj trdil klerikalec, da je narodna in sveta dolžnost Svazova da nas v tem boju — proti slovenskim docenturam v Krakovu — podpira. Kaj ne gospodje, da je resničen rek: laž ima kratke noge. Ste se enkrat zopet vjeli! Da bo pa tudi jasno, kaj sem jaz govoril, povem to v kratkem. Dejal sem, da smo se Slovenci udeležili visokošolske stavke v aferi Wahrmondovi, da bi branili svobodo znanstvenega raziskovanja ter svobodo vesti in prepričanja in to že in predvsem z ozirom na našo bodočo slovensko visoko šolo, ker nam ne more biti vseeno, kakšna, da bo ta univerza. Iz istega vzroka, da se priklopujemo tudi sedaj manifestaciji ali pa štrajku, kakršno taktiko bo že Svaz določil — katerega člani smo tudi mi. S Svazom roko v roki, kakor bomo te roke oziroma te moči potrebovali tudi takrat, ko bo prišlo do zopetnih manifestacij za slovensko vseučilišče. Rekel sem dalje, da s tem, ko se pripojujemo manifestaciji, ki ima pokazati simpa-

tije poljskemu naprednemu dijaštvu, da s tem pokažemo tudi svojo antipatijo, protest svoj proti nameri ustanoviti v Krakovu slovenske docenture in nas tako odtrgati od Prage, mesto, da bi se provizorij ustanovil tu, v središču slovenske kulture. Tako približno sem govoril — in kaj je vse delal klerikalni akademik! — V Pragi je napočil „veliki Dan“ — toda svetlobe ne dobiva od solnca Resnice. — Praga, 8. februarja 1911. — Radovan Krivic.

Slovensko deželno gledališče. Jutri, v četrtek se poje drugi (za par. abonente) G. Puccinijeva opera „Bohème“ (iz življenja pariških umetnikov) z gospodom Ernestom vitezom Cammaroto kot gostom v ulogi pesnika Rudolfa. Opozarjamo, da se „Bohème“ daje pri nas v najnovejši Puccinijevi priredbi, torej deloma drugače, kakor pred leti. V II. dejanju je več novih pevskih točk, ki se pri nas še niso pele. — V soboto prvič Gerharta Hauptmanna drama „Voznik Henschel“ z g. Verovškom in g. A. Danilovo v glavnih ulogah. — Prihodnja izvirna dramska noviteta bo Etbiana Kristana igrokaz „Samosvoj“ z g. Nučičem v glavni ulogi; za predpustne dni pa se poprej še uprizorita Vrhliskega dražestna veseliga „Noč na Karlsteinu“ in pustna burka „Vrban Debeluhar“. — V kratkem se uprizorita opereta „Vesela v d o v a“ in opera „Margareta“ (Faust) z gostom.

Za slovensko opero! Sinoči se je uprizorila ena izmed najlepših modernih oper — „Bohème“ italijanskega mojstra Puccinija. P r v i č po mnogih letih in celo z oddičnim gostom. Zadnje čase se je toliko tožilo, da ni operne predstave in na vso moč so neki protestovali, da bi se opera popolnoma opustila. Človek bi bil torej za sinoči pričakoval nabitno polne hiše in do poslednjega kotička razprodanega gledališča. Koliko so vredne te tožbe, pa se je videlo uprav sinoči. Zaradi gosta so bile vstopnice le neznatno dražje, zato pa so ljudje kar trumoma — izostali. Celó parter ni bil zaseden in bilo več lož praznih. To pa je nov dokaz, da je vzdrževanje slovenske opere res predrago za naše občinstvo. V lastno izgubo gledališče oper ne sme prirerjati, ljudje pa smatrajo vstopnino za previsoko: torej kaj preostaja? Žalostna perspektiva v bodočnost.

Zlorabljanje šole. Iz več strani nam prihajajo poročila, da katehet Cadež na I. mestni dekliški šoli v Ljubljani prav na izzivajoč način zlorablja šolski pouk v klerikalne agitacijske namene. Mož nikakor ne more prebleti iega, da je naš list že toliko klerikalnih lopovstev brez pardona razkrinal in orisal nevarnost, ki preti slovenskemu narodu vsled klerikalizma na gospodarskem in na kulturnem polju. Katehet Cadež zabičava vsako uro svojim učenkam, da ne smejo brati nobenega naprednega lista, posebno pa ne „Jutra“. Da bi dejansko pokazal svoj srd proti našemu listu, raztrgal je že trikrat neki učenci ovitek raz knjigo, katero je imela ovito v naš list. Kar se pa tiče različnih „svinjarij“ v naprednih listih, kakor imenuje katehet Cadež opravljene napade naprednih listov na klerikalce, omenimo g. katehetu samo to, da večjih svinjarij, kakor jih je napisal ljubljanski škof v znani rdeči brošuri, sploh ne more priobčiti noben list. Protestiramo najodločneje proti temu, da bi se ljudske šole zlorabljale za agitacijo klerikalnih protiljudskih časopisov. Šola je samo za pouk in ničesar drugega.

MALI LISTEK.

Slov.deželno gledališče.

„Bohème“.

Opera v štirih slikah. Spisala Illica in Giacosa. Uglasbil Giacomo Puccini.

Včeraj smo slišali po dolgem premoru šestih ali sedmih let zopet Puccinijevo „Bohème“, priprosto opero, brez posebnega zunanjega bleska, ki si je pa kljub temu pridobila svetovno slavo.

Typ italijanske veristične opere, kakršen nastopa v Mascagnijevi „Cavaleriji rusticani“, se nam kaže v Puccinijevi „Bohemi“ v posameznostih že nekoliko modifikovan. Mesto vročih ljudskih scen pod žarkim italijanskim nebom se nam prikazuje deloma humorja, deloma trpljenja polno življenje pariških umetnikov-bohemov; nič več nas ne plaše krvavi noži in ostra bodala, temveč nas postavlja libretista rajša k ginljivim smrtni sedci sredi jokajočih prijateljev; glasba nam kaže dosledno samo mehkejšo lyrične linije ali pa veselo, groteskne in humorne tone; le tuptam si izvojuje stara brutalna veristična sila ozko sotesko, iz katere jo v naslednjem hipu že preženejo zopet nežni lyrizmi.

Puccinijeva glasba ne zatajuje, kakor smo omenili že zgoraj, svojega italijansko-verističnega izvora prav nič; da pa tudi drugi vplivi niso šli

mimo komponista, ne da bi zapustili tupatam svoje sledove, ni pretežno spoznati. Najvažnejši teh vplivov je pač oni Wagnerjeve umetnosti, ki se kaže predvsem v tehniki vodilnih motivov in pa v tem, da se naslanja glasba tesno na scenične dogodke, kar v italijanski operi drugače nikakor ni običajno.

Glavni muzikalni thema prve scene v prvi sliki, ki je važen za razvoj predvsem po svojem ritmiju, je tudi nekakšen vodilni motiv slikarja Marcela, a se nam vendarle kaže v svoji sedanjí obliki in po svojem sedanjem razvoju.

Zajedno kot muzikalna slika negostoljubne mansardne sobice.

Prvi del tiste melodije, v kateri se pritožuje pesnik Rudolf zaradi nenake usode — pariških pečij, je do gotove meje vodilni motiv Rudolfov. Prava italijanska kantilena je za Puccinija prav tako karakteristična kakor je značilen originalni tekst za splošni duh nastopajoče bohemijske družbe. Ko vstopi muzik Schounard, zavzame oni drzni motiv, ki bi ga lahko imenovali muzikalni motto cele opere, vodilni motiv „Bohème“: ta motiv je pravzaprav samo razširjenje onega motiva, ki se prikaže v basu prvič ob nastopu Collina.

Ko pripoveduje Schounard svojo povest o papigi, ga spremlja orkester z veselo, nagajivo melodijo, ki jo zasledimo potem še večkrat v D duru. Da nam komponist označi veselo življenje na božičnem trgu v quartier la-

tinu, se ne ustraši niti eksotičnega kvintnega motiva, ki obstoji iz daljše vrste vzporednih kvint; ko vstopi Mimi, se oglase v orkestru srednji glasovi v zlasti nežni melodiki; vedno bolj sanjava muzika karakterizuje pesnikovo razpoloženje. Ko začne Mimi pripovedovati o sebi, prične z ljubkim thematom, ki je izpeljan iz motiva ob njenem vstopu. Naslednji thema in nanj naslanjajoča se melodična fraza sta v nadaljnjem razvoju dejanja zvezana z Mimi v obliki vodilnega motiva.

Druga slika priče s kvintnim motivom, kateremu sledi kratka basovska figura, ki je značilna za klice in kričanje na trgu. Nastop Parpignola pričinja živahno sceno z chorom, med katero pride okrog vogla v spremstvu starega Alcindorja koketna Musette; v operi ji da komponist na pot koketno-gracijozen thema, ki ga zaslišimo prvič ob njenem nastopu. V počasnem valčku skuša zopet pridobiti starega prijatelja Marcela; osnovni ton, poln gracije in ljubezni, ki je posebno značilen za ta thema, postaja bolj in bolj strasten; v strastnorazburjeni frazi doseže svoj višek. Espritopolna melodika te partije tukaj seveda mnogo izgubi vsled strašno neokretnega slovenskega teksta. Ko odide Alcindor, se vrže premagana Musette v Marcelove roke; orkestralni aparat deluje z vso pompoznostjo, z naporom vseh sil. Ko družba zapazi, da je Schounardov denar že pošel, je za to odkritje zelo značilen vodilni motiv „Bohème“ v fortissimu.

Žalostno zimsko razpoloženje v tretji sliki nam označuje karakteristična glasba, ki pričinja po začetnem forte-udarcu v pp; prevladujejo prazne kvinte.

Mimin nastop spremlja oni ljubki thema iz prvega akta, prijatelju Marcelu toži Mimi o Rudolfovi ljubosumnosti, ki preti uničiti njihovo srečo. V strastno razburjeni glasbi te scene se nam pokaže italijanski verizem v Pucciniju v najpregnantnejši obliki: v ritmiki (synkopovano spremljanje), v harmoniki (pogostni septimakordi z malo terco) in v melodiki; na nekem mestu s kvartnimi motivi je slišati naravnost reminiscence iz „Cavalerije“. Rudolf stopi na sceno s svojim motivom: rahločutna melodika njegovih besed se razgrinja v širokih linijah. Za estetično realistične muzikalne drame je principijalnega interesa mesto: „Strašno glasi se ta kašel . . .“ Tekst se zdi na prvi pogled malo pripraven za kompozicijo, ali po svoji situaciji dobe prozajične in muzikalne besede nekaj pesniški izraz, kateremu je podaril Puccini mnogo ginljivih tonov. Konec akta z velikim duetom Rudolf-Mimi je zlasti bogat muzikalne lyrike; najprej nastopi večkrat ponavljana kratka, čutapolna fraza in ona basovska figura iz drugega akta. Nato sledi markantno podarjeno mesto, ki predstavlja zopet kos pristno-italijanske veristične muzike.

Originalen čar podarja koncu akta kontrast ločitve obeh parov: sentimentalni duet Rudolf-Mimi in

prepir med Marcelom in Musetto, ki ga orkester markuje z nekaj drznimi staccatofigurami, ki ostro kontrastujejo s širokimi lyrizmi.

Milieu četrte slike riše glavni muzikalni thema prve slike. Marcel in Rudolf se kažeza ravnodušna ali ne moreta dolgo zakrivati svojega hrepenjenja. Rudolf prične z občutkapolno melodijo svoj andantino mosso „Ah, ljubica! Ne vrneš se nič več . . .“ Ko prideta Schounardin Collin, prevladuje zopet vodilni motiv „Bohème“.

Fingovana lukulska pojedina je tekstovno in muzikalno prava kabinetska slika. Sredi „dvoboja“ nastopi Musette; sledi skok modulacije v E-mol. Za Mimi značilen je strahotni kvartni motiv iz III. akta. Collinov stavek v Cis-molu, kjer se posavlja od svojega plašča, je muzikalno zelo slab. Mimo, kakor pokrit s pajčolanom, se oglasi sicer tako drzni „Bohème“-motiv v pp, ki pride v ljubavno pesem. znano iz konca I. akta. Ko Mimi zaspi, zamrje v orkestru vse gibanje; samo ona intima fraza iz I. akta, oni Mimin vodilni motiv, plava v mirnih harmonijah.

Schounard stopi k postelji in odskoči prestrašen: „Marcel, mrtva je.“ Rudolf opazi njihovo razburjenje; Marcel jokaje objame Rudolfa: „Ubogi prijatelj! Rudolf se zgudi ob mrtvi ljubici; orkester konča z orjaško silo v Cis-moll akordu; largo sostenuto . . .

Ocena o predstavi po repriži.

Roditeljski sestanek na c. kr. II. državni gimnaziji. Danes, dne 15. t. m. se boče vršil ob 6. uri zvečer v fizikalni dvorani II. državne gimnazije 3. roditeljski sestanek v tekočem šolskem letu. Predaval bo profesor dr. Fr. Ilesič: Kako mislijo dan-današnji stariši o šoli in šol-nikih. K temu sestanku se prav- uljudno vabijo vsi cenjeni stariši, njih namestniki in prijatelji naše srednje- šolske mladine.

Zavednim slovenskim mlade- ničem iz krškega okraja! C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem je za- čelo razpošiljati mladeničem, ki so proslili za nabor v Ljubljani, tozadnje odloke in kar je pri tem najvažnejše, je to, da so pisani v blaženi nem- ščini. Pozivljamo vse one, ki dobe, ali ki upajo še dobiti te odloke, da jih zavrnejo s pripombo, da morajo c. kr. uradi dostavljati slo- venskim strankam slovenske uradne rešitve. Dostavljajo se ti odloki po magistratnih slugah in ti si bodo za- pisali, zakaj se ni sprejelo obvestilo. Naravnost izjavljajoče je tako posto- panje od strani c. kr. uradov in skrajni čas je že, da napravi visoka c. kr. de- želna vlada v tem oziru red, drugače bomo zaropotali na drug način. Od nadutega človeka, ki je bil svoj čas „feldwebel“ ali kaka druga visoka živina pri vojakih, se ne pustimo ši- kanirati. — Prizadet mladeuči.

Kaj pa na Ježici? V pojasnilo k notici priobčeni v našem listu pod zgoraj omenjenim naslovom, omenjamo še, da je g. Anton Žibert, ki je bil 31 let na Ježici šolski voditelj, stopil že dne 1. avgusta l. 1910. v stalen pokoj in oskrbuje šolsko vodstvo sedaj začasno učiteljica Jadviga Malo- vrh, rodom Ljubljanka.

Slovenci in ravnateljstvo držav- nih železnic. Kakor nam poročajo iz zelo zanesljivih virov, sta bila v po- slednjem času k tržaškemu ravnatel- jstvu državnih železnic sprejeta tudi dva slovenska jurista.

Iz Iga. Ižanski „Sokol“ je imel dne 2. t. m. svoj II. redni obč. zbor v gostilniških prostorih br. Frana Viranta. Iz raznih poročil je razvidno, da je društvo v pretečenem letu jako vrlo napredovalo. Akoravno nima društvo lastnega krova, vendar se je udeležilo telovadbe pri župnem izletu v Ljub- ljani in sokolskem izletu v Celju. Po- leg tega je priredilo društvo več peš- izletov z javno telovadbo v ižansko okolico. Iz blaginjskega poročila je razvidno, da ima ižanski „Sokol“ vkljub mnogih stroškov in izdatkov za naba- vo orodja 78 K 59 v preostanka. Ude- ležba je bila polnoštevilna. Bratska župa Ljubljana je bila zastopana po župnem nadzorniku in podnačelniku br. Bojanu Dreniku. Pred zaključkom je izrekel br. starosta v imenu društva br. Franu Štrukelj-u, članu ljubljanske- ga „Sokola“ za njegovo marljivo de- lovanje in požrtvovalnost najiskrenejšo zahvalo. Izvoljen je bil sledeči odbor: Starosta br. Josip Zdravje; podstarosta: br. Alojzij Minatti; načelnik: br. Vilko Minatti; odborniki: bratje Fran Virant, Ant. Mežan, Ant. Bolha, Ant. Cankar, Ivan Škraba, Ant. Jere; nam.: Fran Kramar; pregledovalca računov: Ivan Gerbec, Mart. Zdravje. Kot župna de- legata: Ant. Cankar in Josip Zdravje.

Oskrbništvo družbenih nabiral- nikov in podružnice! Pozor! Dru- žba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela dohodkov iz družbenih na- biralnikov in sicer: leta 1909 21.887 K 31 h, leta 1910 pa samo 20.000 K. Za- dnje leto torej manj 1.887 K 31 h. Družba je razposlala leta 1910 novih nabiralnikov 400 komadov, pričakovati je bilo torej leta 1910 več dohodkov najmanj 4000 do 5000 K. Zaniman- je za družbene nabiralnike torej pojema. Oskrbniki nabiral- nikov in podružnice skrbite, da se prispevki pomnože. Nabiralniki naj bodo vedno vir družbe- nih dohodkov! Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani prihajajo še vedno denarne svote, ne da bi bilo povedano, ali je denar iz nabiralnikov, ali članarina in prispevek podružnic itd. Kijigovodstvo prosi, da se vse- lej na položnici ali nakaznici zabeleži namen denarne pošiljave, da se pri- hrani mnogo pisarij, ki stanejo denar in delo.

Za Ciril-Metodovo družbo je iz- ročila našemu upravništvu gdč. Marica Cesar namesto nekega poravnane- ga računa po gdč. M. S. 20 K.

K požaru v dr. Tavčarjevi hiši. K požaru v dr. Tavčarjevi hiši po- čamo še dodatno, da gospe dr. Tav- čarjeve ni rešila požarna bramba, pač pa privatne stranke, ki so v naglici prinesle potrebne leste iz hiš Sale- drove ulice in jih naslonile ob zid pod okno, iz katerega je stopila one- mogla gospa na leste in se tako srečno rešila. Med reševalci sta se posebno odlikovala Ivan Meglič, klju- čarski mojster na Prulah in trgovec Josip Lončar v Florjanski ulici.

Potres. Včeraj ob pol 1. uri po- poldne se je v Ljubljani čutil ponekod precej krepak potresni sunek, smer jugovzh. severozap.

Garnizijski plesni venček dalje služeži podčastnikom v Ljubljani. K že objavljenim noticam o garni- ziskem plesnem venčku, ki se vrši 16. t. m. v veliki dvorani „Uniona“, še pripomnimo, da bo letos izvan- redno sijajno prirejen. Prav posebno skrb je odbor posvetil dekoracijam in okrašenju dvorane, a poleg tega tudi ni pozabil na razna presenečenja. Po- kroviteljicam plesa pa so namenjena še posebna počaščenja. Ta prireditve bo obenem poslovitve od odhajajočih tovarišev domobranskega gorskega polka št. 27., katerim naj bi ostala v njihovih poletnih postojankah kot pri- jeten spomin na Ljubljano. Damska darila, ki so izložena v trgovini gosp. Igliča na Mestnem trgu, so zelo okusno in bistroumno izbrana. H koncu še omenjamo, da se je gosp. kapelnik Christoph izjavil, da je iz posebne prijaznosti pripravljen oseben voditi plesno godbo, ki bo nastopila polno- številno.

No, lep sin je to! Neki slikarski pomočnik je prišel sinoči okrog 6. ure pošteno natrkan domov k svoji materi na Ambroževem trgu. Začel je svojo pijanost stresati nad materjo, razgra- jati, in ko mu še to ni bilo dovolj, spravi se je nad okna ter več šip razbil. Mati ga je skušala pomiriti, kar pa je bilo le olje v žrjavico. Ker konečno sama ni bila več varna pred njim, je morala poklicati stražnika, ki je poskrbel, da so ljubeznivega sinč- ka — pomislite — z zelenim vozom odpeljali v zapor, kamor spadajo take zverine.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Delegacije.

Dunaj, 14. februarja. V današnji seji vojnega odseka avstrijske de- legacije je najprej utemeljeval delegat Exner vojaške zahteve, zlasti pa mor- narične glede nabave novih dread- noughtov. Nato je stavil češki de- legat Staněk proti vsemu pričakovanju sledečo resolucijo: „Delegacijsko se- danje naj se zaključi do jeseni. Stvari, ki so v zvezi s finančnimi načrti naj se razpravljajo v parlamentu in šele potem, ko bo parlament rešil vse točke, naj se na jesen zopet skliče delegacijsko zasedanje.“ Ta resolucija je spravila vse vladne kroge v veli- kansko zadrego. Kajti na ta način bi se oboroževanje Avstrije jako zavleklo. Visoki vojaški krogi delajo z vsi silo na to, da bi Staněkov predlog prop- adel. Opozicija pa je izjavila, da ga bo odločno podpirala.

Sarajevsko posojilo.

Budimpešta, 14. februarja. Danes je došla semkaj deputacija občinskega sveta, obstoječa iz župana Čurčiča in podžupana. Deputacija se je oglasila pri skupnem finančnemu ministru Burianu glede najetja sarajevskega po- sojila.

Obravnava proti 101 rusinskemu dijaku.

Lvov, Danes se je pričela pred tukajšnjim deželnim sodiščem obrav- nava proti 101 rusinskemu dijaku radi znanih lanskih vseučilišnih škandalov v Lvovu, pri katerih je zgubil svoje življenje dijak Kočko. K obravnavi so prišli vsi obtoženci razen štirih. Dr- žavni pravdnik je radi tega zahteval, naj se sleđnje takoj kontumacira. Na to se je vršila nekaj časa radi tega predloga med državnim pravdnikom in prvim zagovornikom dr. Lewickim jako burna debata. Senat je sklenil, da se bo o tem predlogu izjavil šele pozneje. Takoj potem je stavil senatni predsednik na obtožence več general- nih vprašanj, kar je pa trajalo toliko časa, da še danes ni prečitana cela obtožnica. Obravnava bo trajala go-

tovo najmanj 6 tednov. Kot pri- še so povabljeni tudi bivši rektor Irvoske univerze dr. Mars, več vseučiliških profesorjev in mnogo uradnikov.

Hrvaški sabor.

Zagreb, 14. februarja. Na današ- nji seji hrvaškega sabora je podpred- sednik dr. Papratović naznanil, da so hrv. srbska koalicija, kršćanski soci- jalci, Starčevićanci in kmetska stranka vložili svoje adresne načrte. Adresni načrt koalicije je nato utemeljeval dr. Mažuranić, frankovskega dr. Vučićić, starčevićanskega dr. Starčević in adresni načrt kmečke stranke dr. Ra- dić. Nato je bila seja prekinjena in se je nadaljevala ob 5. popoldne.

Kralj Peter v Zagrebu.

Zagreb, 14. februarja. Kralj Peter se je danes ob pol treh popoldne pri- peljal v Zagreb. Na državnem kolo- dvoru je čakala na vlak velika množica Hrvatov in Srbov. Toda v zadnjem trenutku je ravnateljstvo dr- žavnih železnic ukrenilo, da se vlak ni ustavil na državnem, ampak šele na južnem kolodvoru. Vendar je mno- žica kralja, ko je vozil vlak z največjo naglico proti južnemu kolodvoru, vi- harno pozdravila z „živio!“ klici.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 14. februarja. Na današnji seji ogrskega državnega zbora je bila končana generalna de- bata o bančni predlogi.

Forgacha se branijo.

Belgrad, 14. februarja. Vest, da rumunska vlada ni privolila v imeno- vanje grofa Forgacha avstrijskim po- slanikom na rumunskem dvoru, se potrjuje. Aehrenthalu je dobro znano, da je Forgach v Belgradu nemogoč, t. j. da ga mora odpoklicati. Baje na- merava avstrijska vlada takoj po od- poklicanju Forgacha iz Belgrada pu- stiti za kazen mesto avstrijskega po- slanikstva v Belgradu nekaj časa ne- zasedeno.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik:
Milan Plut.

Tiska „Učiteljska tiskarna“, Ljubljana.

Mali oglasi.

Lepa vila v bližini mesta Gradca, z vrtom in tramvajsko postaje v vrednosti 30.000 kron, se zamenja za hižo z vrtom v Ljubljani. Po- nudbe pod „Vila 20“ na inseratni oddelk „Jutra“. 93/8-2

Lokal za pisarno ali prodajalno se odda. Pojasnila: Inseratni oddelk „Jutra“. 94/10-1

Inteligenten mož srednjih let, trezen in zanesljiv, z večletno pisarniško prakso in do- brih izpričevanj, zmožen popolnoma sloven- skega in nemškega jezika v govoru in pisavi, steno- graf in stroje- pisec, išče primerne službe. Ponudbe pod „Soliden 111“ na inseratni od- delk „Jutra“. 92/3-3

Dva enaka maskersdna kostuma, enkrat rabljena, se ceno prodaja. Vprašanje pod „Odaliska“, poste restante. 10/3-1

Mehlovana mesečna soba s posebnim vhomom se takoj odda eni ali dveh osebam s hrano. Gradišče 13. 101/2-1

G-jenee trgovskega tečaja, ki je absolvi- ral nižjo realko z dobrim uspehom, išče pri- merne službe. Ponudbe pod „Kontorist“ na in- seratni oddelk „Jutra“. 106/1-1

Gramofon-avtomat skoraj nov se ceno prodaja. Več se poizve pri Ivanu Pogačniku, Gornji Logatec. 103/3-1

Nova vila, 18 let davka prosta, se prodaja. Ogleda se lahko vsak dopoldan. Natančneje se poizve pri g. Černiču, Streliška ul. 28. 104/4-1

Dve gospodinjici se sprejme takoj v pro- dajalno kruha. Vpraša se v trgovini H. Privšek Prisojna ul. št. 4. 105/2-1

Dobro ohranjena sobna garnitura se prodaja. Ilirska ulica 21./II., 6. 102/3-1

Kupujte „JUTRO“.

Izvod samo 4 vinarje.

Jutro se prodaja v Trstu po 4 vinarje

v naslednjih tobakarnah:

Becher, ulica Stadion,
Trevisan, ulica Fontana,
Pipan, ulica Fabra,
Bevk, trg Goldoni,
Vovk, ulica Carduci,
Stanič, ulica Molinpiccolo,
Sekovar, Vojaški trg,
Hrast, Poštni trg,
Može, ulica Miramar,
Magolo, ulica Belvedere,
Geršina, Rojan,
Raunacher, Campomario,
Bruna, S. S. Martiri,
Ercigoj, ulica Masimiliana,
Rončelj, ulica S. Marco,

Cechimi, ulica del Istra,
Bruna, ulica del Rivo,
Bubnič, ulica Sete Fontane,
Gramaticopulo, ul. Bariera,
Spöder, ulica Bariera,
Lavrenčič, Vojaški trg,
Benusi, Greta,
Kichel, Rojan,
Baje, ulica Gepa,
Luzatto, ulica Aquedotto,
Segulin, ulica Industria,
Železnik, Sv. Ivan,
Lug, ulica S. Lucia,
Zidar, Sv. M. Magdalena,
Hreščak, ulica Belvedere.

Naročajte in kupujte „JUTRO“!

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

Jamstveni zakladi znašajo nad 36 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka na življenje

	od januarja 1911
Vložilo se je ponudb	2154
za zavarovano vsoto	K 17.807.574-26
Izgotovljenih pol je bilo	1765
za zavarovano vsoto	K 15.016.938-79
Naznanjene škode znašajo	K 624.804-42

Mirnski premog.

Premog iz Mirne na Dolenjskem

je brezizjemno za vsako varčno gospodinjstvo izvrstno gorivo, ker pogori brez vsacega nadležnega duha, vsebuje jako malo žvepla ter nikakih neizgorljivih snovij (kamna).

Prodaja se na dom postavljen v večjih množinah 50 kg K 1—, pri manjšem odjemu: 50 kg K 1-10. — Cel vagon: K 160— loko Ljubljana. — Glavna zaloga:

H. RICHTER, Ljubljana, Cojzova cesta šte. 1.

Naročila se sprejemajo v podružnici g. Iv. Jelačina, Cojzova cesta šte. 1 in pri g. Fran Pleničarju, c. kr. oficijalu v p., Stari trg 6, vhod Vodna steza 1.

Telefon interurban šte. 129.

Valjšni mlin v Domžalah I. BONČAR, LJUBLJANA

Centralna pisarna in skladišče: Vegova ulica št. 6.

Priporoča pšenično moko izvrstne kakovosti kakor tudi otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici:
Gruden & Co., Stolni trg šte. 9.

Najbolj varno naložen denar!

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov K.

Stanje hranilnih vlog nad 40 milijonov K.

Rezervni zaklad nad 1.200.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica šte. 3.

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/4 % brez odbitka. Nevzdržene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Spre- jema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.

Za varnost naloženega denarja jamči zraven rezervnega za- klada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi izključena vsaka špekulacija z vloženim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

Kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po najmanj 1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Prva kranjska drogerija, parfumerija, fotomanufaktura itd.

Anton Kanc
Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Milko Krapeš

Ljubljana, Jurčičev trg 3,
priporoča svojo trgovino ur, juvelov,
različnih srebrnih in kinasrebrnih
namiznih oprav itd., itd. 6/10-1
Popravila se točno, solidno in ceno izvrše.

HIŠA

z gostilniško koncesijo

se prodaja pod jako ugodnimi pogoji.

Podrobnosti v c. kr. konc. prometni pisarni
PETER MATELIČ, Ljubljana
Škofja ul. 10. — Telefon 155.

Gostilna

pri Erklavcu

Novi Udmat št. 3. se radi bolezni
gospodarja

odda v najem.

Ponatis zanimivega romana

„Otroci papeža“

Je izšel in se dobi pri upravnistvu „Jutra“ za 3-50 K broširan, za 4-50 K pa elegantno vezan izvod. Najbolje je, ako se istočasno z naročilom pošlje tudi denar, ker s povzetjem poslana knjiga je dražja.

Olimpija

krema

je suha krema, brez maščobe, ob enem najfinerše mlo, raditega je Olimpija krema, kosmetično sredstvo prve vrste. 1 lonček velja 1 krono 20 vin. Po pošti franko 1 K 30 vin. — Dobi se v glavni zalogi: Lekarna Trnkoczy, Ljubljana.

Tovarniška znamka „IKO“.

Specialiteta: edina slovanška ura za telovadce. Dobi se samo pri trdki: H. SUTNER, Ljubljana, Mestni trg in Sv. Petra c.

Lastna tovarna ur v Švici.

!Kolesarjem!

= v znanje! =

Kdor si hoče ohraniti svoje kolo v dobrem stanju, za časa rabe pa se ogniti mnogim stroškom, pusti naj svoje kolo v zimski seziji skrbno pregledati, očistiti ter v primerno temperiranem prostoru shraniti.

Vse to oskrbi proti mali odškodnini, primeren prostor pa da na razpolago

= brezplačno =

tvrdka

K. Čamernik,

specialna trgovina s kolesi in posameznimi deli
Ljubljana, Dunajska cesta št. 9.

Nekaj izborno ohranjenih

automobilov

vseh velikosti se ceno prodaja.

Moje ime jamči za solidno in dobro postrežbo. — Zavod za popravilo avtomobilov in trgovina

Ing. **JURIJ TMEJ**, Dunaj XVII.,
Santergasse 13.

Ustanovljena 1847.

Ustanovljena 1847.

Tovarna pohištva J. J. NAGLAS

Ljubljana Turjaški trg, šte. 7.

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti, žimnati modroci, otroški vozički itd.

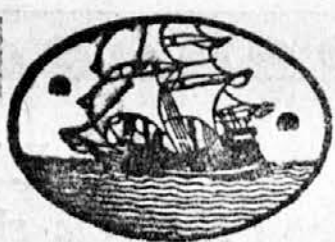
Najnižje cene.

Najsolidnejše blago.

Spretna vlagalka

se sprejme takoj v tiskarni

Maks Hrovatin.

Julij Meinl

uvoz kave in
velepražarna.

Nova podružnica
v Ljubljani
Šelenburgova ul. 7

Rezervni zaklad
nad pol milijona
= kron =

Kmetska posojilnica

= ljubljanske okolice =

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu

v LJUBLJANI

Dunajska cesta šte. 18

Stanje hranilnih
vlog dvajset
milijonov kron

obrestuje hranilne vloge po čistih

$4\frac{1}{2}\%$

brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 $\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Denarni promet

v letu 1910

K 100.000.000.—

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Upravno premoženje

v letu 1910

K 20.500.000.—

Priloga št. 829.406, pri avstrijski pošti hranilni št. 19.864.

Učiteljska tiskarna, Franciškanska ulica št. 8

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov.

Lastno založništvo.
Muzikalije.

Telefonska šte. 118.

Najmodernejša črke.
Litografija.

Poštne hranilnice šte. 76.307.

Del. glavnica:

K 5.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond:

K 450.000.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$.